

MEDIEREA CONFLICTELOR – REPERE TEORETICE ȘI SOLUȚII PRACTICE

Prof. Laureta – Speranța Banea
Liceul Teoretic „G. M. Murgoci,,
Grădinița cu P.P. nr. 4 - Măcin, Tulcea

Grădinița, mediu incluziv

Începerea grădiniței este o mare tranziție pentru cei mai mulți copii, deoarece este startul pentru noi experiențe într-un mediu nou. Este posibil, ca unii copii să devină anxioși pentru că se activează teama de necunoscut. Aici întâlnesc copii diferiți față de ei: înălțime, greutate, păr, piele, limbă, etnie, situație materială, familie, istorie personală, dizabilități. Aceste aspecte pot avea un dublu impact: fie surse de dezvoltare, fie surse de stres – dacă nu sunt bine gestionate.

De aceea, este de dorit ca grădinița să fie sau să devină un mediu incluziv de învățare. În primul rând prin „împuternicirea,, resurselor umane (educatoarea, personalul de îngrijire, specialiștii, familia, comunitatea) implicate în educație cu instrumentele și atitudinile necesare, astfel încât să creeze oportunități de dezvoltare pentru toți copiii. Un mediu incluziv va răspunde nevoilor individuale, va crește șansele pentru succes ale tuturor copiilor, va dezvolta respectul și imaginea de sine, va valoriza în mod benefic diferențele dintre persoane, va încuraja comunicarea deschisă despre orice, va reduce sau ameliora în același timp comportamentele discriminative.

În mediu incluziv, copiii obțin rezultate mai bune, au o stimă de sine crescută, rezolvă mai ușor conflicte, reacționează pozitiv la schimbări, sunt mai inteligenți emoțional, dezvoltă abilități personale și sociale, au o atitudine pozitivă despre viață.

Abilitățile emoționale susțin atât dezvoltarea socială, cât și pe cea cognitivă a copilului. Concret, ele ajută în primul rând copilul să stabilească și să mențină relații cu ceilalți. El poate avea relații pozitive cu cei din jur atunci când este capabil să înțeleagă ce se întâmplă și să reacționeze adecvat la o situație. Aceasta presupune ca un copil să înțeleagă emoțiile și modul în care acestea sunt exprimate, să empatizeze cu ceilalți copii și să îi sprijine. Astfel, colegii săi îl percep ca fiind un partener de joacă mai bun și mai distractiv, tocmai datorită faptului că este capabil să utilizeze expresivitatea sa pentru a atinge scopuri sociale, răspunzând adecvat emoțiilor colegilor în timpul jocului.

Principalele competențe emoționale, descrise în literatura de specialitate sunt următoarele:

1. Recunoașterea și exprimarea emoțiilor
2. Înțelegerea emoțiilor
3. Reglarea emoțională

Competența de reglare emoțională (asupra căreia insist) se exprimă prin capacitatea de a folosi strategii de monitorizare a reacțiilor emoționale, de evaluare și modificare a lor cu scopul de a le adapta la situațiile cotidiene. O reglare adecvată a comportamentului declanșat de o emoție presupune dobândirea de către copil a unor abilități de genul: să tolereze frustrarea, să facă față fricii, să negocieze prietenia, să tolereze să stea singur. În ultimă instanță, toate aceste abilități țin de capacitatea sa de reglare emoțională, adică de capacitatea de a iniția, menține și modula apariția, intensitatea trăirilor subiective și a proceselor fiziologice ce însoțesc emoția. În măsura în care această competență nu este suficient dezvoltată, apar frecvente probleme de externalizare (de exemplu, tulburare de opoziționism), dar și de internalizare (depresie, anxietate).

Per ansamblu, o reglare emoțională inadecvată influențează negativ interacțiunile dintre copii, dar și capacitatea lor de concentrare, implicit modul de angajare în sarcini.

Metode de prevenire și rezolvare a stărilor tensionale (ce pot fi discutate și cu părinții, la consiliera săptămânală)

- **Să evităm criticarea.** Un copil des criticat devine mai tensionat și furios. Copiii au nevoie de ajutor pentru a căpăta încredere și respect de sine în relațiile cu ceilalți. Preșcolarul începe să se perceapă pe sine, dar și să înțeleagă cum este perceput de ceilalți.
- **Copilul să nu fie protejat de anumite situații stresante** pentru că va fi privat de oportunitatea de a învăța să se descurce singur și nu va scăpa de teamă. Încrederea în sine o poate căpăta tomai dacă se confruntă cu problemele.
- Atât la grădiniță, cât și acasă să existe **un climat psihoafectiv benefic, pozitiv.**
- Copiii care sunt **tratați cu afecțiune și înțelegere sunt la rândul lor afectuoși** și au mai puține trăiri negative.
- **Să se încurajeze manifestările pozitive** și să se corecteze cele neadecvate.
- Una dintre căile prin care putem evita sau înlătura accesele de mânie ce pot genera conflicte, este propriul comportament, **exemplul personal.**
- **Propria stăpânire de sine** reprezintă cea mai bună garanție pentru formarea autocontrolului copilului.
- Multe **ieșiri în aer liber** pot preveni stările conflictuale.

- ❖ Stăpânirea de sine este o trăsătură pozitivă a personalității, care trebuie formată și dezvoltată de la cea mai fragedă vârstă.

Pentru realizarea acestui obiectiv la copiii preșcolari se poate desfășura **jocul „Motănelul”- are o regulă ce trebuie îndeplinită: râsul este interzis**

Înainte de desfășurarea jocului se desemnează copilul care va interpreta rolul motanului. Acesta se duce pe la fiecare copil (se înclină mieunând), apoi face o strâmbătură. Copilul în fața căruia se află îl mângâie și spune de trei ori, cu seriozitate (fără să râdă):

-,„Bietul meu motan!”

Dacă motanul reușește să-l facă pe copil să râdă, acesta va interpreta rolul său.

Câștigător este copilul care nu râde. Interesant este ca „motănelul” să găsească grimasa care îl va face pe copil să râdă. În loc de gest, grimasă, „motănelul” poate folosi și o expresie hazlie, ca să râdă. În loc de gest, grimasă, „motănelul” poate folosi și o expresie hazlie, ca să râdă sau interpretează rolul de „pisicuță” și poartă un dialog cu „motănelul”. Discuția trebuie să-i determine pe copii să râdă. Jocul se reia cu altă pereche copil-motan.

- ❖ **Câte trei! – Copiii colaborează și se pot ajuta reciproc**

Regulile jocului

Se formează echipe cu câte trei copii. Primul are sarcina să recunoască, după miros și gust, produsul, al doilea trebuie să găsească imaginea corespunzătoare și să identifice categoria din care face parte produsul, al treilea copil formulează cel puțin o propoziție cu denumirea obiectului.

Cei trei copii pot mânca fructul sau leguma descoperită dacă rezolvă sarcinile.

Elemente de joc

- Ghicire, mânguirea materialului, mișcare.

Desfășurarea jocului

În fața grupei se așază un panou ce conține jetoane reprezentând legume și fructe cunoscute de copii. Grupa se împarte în grupe de câte trei, după criteriul stabilit de educatoare sau la alegerea copiilor. Fiecare echipă trebuie să realizeze aceleași probe:

- un copil legat la ochi va mirosi și va gusta o bucată de fruct sau legumă pe care o alege educatoarea împreună cu celelalte echipe. Acesta trebuie să denumească leguma sau fructul.
- al doilea copil va căuta pe panou imaginea fructului sau a legumei și va preciza categoria din care face parte

- al treilea copil din echipă va formula propoziții cu denumirea respectivă.

Variantă

Echipa care a rezolvat corect sarcinile didactice va alege plastilina potrivită pentru a modela fructul sau leguma descoperită. Copiii pot așeza legumele și fructele modelate în coșulețe care vor fi folosite la jocuri de creație: „De-a piața”, „La cumpărături”.

❖ „Veverițele Mașa, Dașa și Sașa” – povestire

Copiii vor lua la cunoștință faptul că vor avea ca personaje prezente la activitate trei veverițe care se află într-o mare dilemă, iar noi trebuie să le ajutăm să rezolve conflictul iscat între ele. Lecția este valoroasă și plină de învățăminte. Conținutul povestirii este foarte aproape de experiența de viață a copiilor și îi învață să gândească în mod critic în situații date.

Obiective operaționale

- să recepteze corect mesajul;
- să aleagă soluții de rezolvare a conflictelor;
- să identifice cauzele și efectele problemei;
- să învețe să medieze conflictele.

„Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Veverițele Mașa, Dașa și Sașa trăiau odinioară în Marile Păduri, împărțind o locuință într-un copac bătrân și trainic. În fiecare toamnă, cozile lor deveneau tot mai stufoase și blănițele lor tot mai dese: atunci știau că a sosit momentul să pornească țopăind prin Marile Păduri, în căutare de alune pe care să le mănânce în timpul iernii celei grele. Cum nu era destul loc în căsuța lor ca să încapă toate proviziile pe care le adunau, ascundeau mare parte din alune într-o scorbură de copac de pe partea cealaltă a pajiștii. Scorbura părea pustie și nelocuită, așa că era un depozit excelent pentru proviziile adunate.

Într-o zi friguroasă de iarnă, Mașa, Dașa și Sașa se treziră flămânde, cu lumina soarelui palidă ca o lămâie, pătrunzând în cămăruța lor. Se dezmeticiră bine, căscară și se strecurară din căminul lor cald în frigul necruțător al dimineții.

- Mi-e atât de foame, încât cred că aș fi în stare să mănânc un copac întreg plin de alune- spuse Mașa, plescăind demonstrativ.
- Mi-e atât de foame, încât aș mânca un cal- spuse și Dașa țopăind de ici-colo.
- Nu vorbi prostii: veverițele nu ar mânca niciodată un cal, doar suntem vegetariene – spuse imediat Sașa. Și mai ales, nu vom mânca nimic dacă tot stăm aici gândindu-ne la ce am putea mânca – continuă ea. Hai să ne mișcăm!

Acestea fiind spuse, Mașa, Dașa și Sașa porniră de-a lungul pajiștii înspre copacul or cu hrană. Ajungând ele cam la jumătatea drumului, se opriră îngrozite de o priveliște teribilă: niciodată nu le mai fusese dat să vadă așa ceva – atât de uriaș, de groaznic, de amenințător...Își dădură seama că drumul le era blocat de cel mai mare perete de zăpadă pe care l-au văzut vreodată: părea că ajunge până-n cer, fără început și cu siguranță fără capăt. Problema cea mai mare era, firește, că partea cealaltă a zidului le părea de neatins.

Și ce credeți că au făcut ele atunci? Ce vă trece prin minte că ar fi putut face ele? O să vă dau un indiciu: au avut fiecare o **reacție** diferită și, prin urmare, **fiecare a făcut altceva**.

Mașa era deja furioasă. Se gândea: „Nu suport să văd zidul ăsta de zăpadă în fața ochilor! Nu ar trebui să fie aici, nici n-a fost aici înainte. Nu suport să nu obțin ceea ce doresc. TREBUIE să ajung la alunele acelea! Le merit și ar trebui să le am. Oricine a pus zidul ăsta aici în calea mea ar trebui să fie distrus. La ce se va mai ajunge aici pe pajiștea noastră dacă fiecare face după cum îl taie capul? Nu e dreptca zidul ăsta să fi apărut aici!” În timp ce Mașa gândea astfel, se tot învârtea în cerc până ameți, apoi începu să lovească peretele cu lăbuțele și cu capul, provocându-și dureri de cap.

Dașa se descurajă, gândind: „Este groaznic și oribil că peretele ăsta a apărut aici. Este cea mai groaznică treabă care mi s-ar fi putut întâmpla! N-o să mai ajung niciodată la alunele acelea. Adică...ce spun eu, probabil că nu voi mai ajunge vreodată să mănânc. Peretele va rămâne aici pentru totdeauna, eu voi muri de foame și totul e din vina mea. Ce prostie din partea mea să ascund alunele de partea cealaltă a pajiștii! Ar fi trebuit să-mi dau seama că așa ceva urma să se întâmple!” Dașa era așa de supărată pe ea însăși, încât se așeză în zăpadă în fața peretelui, plângând și smiorcăindu-se: „Nu-s bună de nimic! Chiar nu-s bună de nimic!”

Sașa începu să-și spună: „Hmmm, un perete, cât de ciudat! Mi-ar plăcea să nu fie aici, pentru că mi-e foame și aș vrea să mănânc niște alune, dar la urma- urmei e déjà aici și nu văd de ce nu ar trebui să fie aici doar pentru că mie nu-mi place. E un ghinion și nu-mi convine să am peretele ăsta între mine și alune, dar bosumflându-mă din cauza asta nu îl voi face să dispară și cred că treburile ar putea sta și mai prost, de fapt.”

Astfel, Sașa decise să accepte că există peretele, mai degrabă, decât să se încapățâneze în dorința ei ca acesta să dispară, așa cum făcuse Mașa, sau să facă din prezența lui o catastrofă, după cum reacționase Dașa. Ca urmare, ea nici nu s-a ales cu o durere de cap ca Mașa, de la lovitura dată în zid, nici cu degerături ca Dașa, din cauza șezutului în zăpadă. Ea era singura în stare să se gândească la ceea ce ar fi de făcut în situația dată. Câte soluții ai putea să găsești pentru această problemă?

1. Să aștepti până ce soarele va topi zăpada.
2. Să sapi o groapă pe sub perete.
3. Să sapi o gaură prin perete.
4. Să te cațeri de cealaltă parte a peretelui.

5. Să încerci să ocolești peretele.
6. Să cauți alune altundeva.
7. Să te întorci acasă să verifici dacă nu au mai rămas ceva resturi de mâncare pe acolo.
8. Să te muți în alte regiuni mai însorite, fără zăpadă.
9. Să faci un foc pentru a topi peretele de zăpadă.
10. Să începi să mănânci zăpadă.
11. Să adormi la loc, ca să vezi dacă nu cumva totul e doar un vis.
12. Să chemi alte veverițe ca să te ajute să sapi o gaură în perete.

Atunci, Sașa le vorbi Mașei și Dașei: „Continuând în felul ăsta, nu faceți decât să înrăutățiți situația! Nu vedeți că furia sau supărarea vă împiedică să găsiți o soluție la problemă!? Terminați și ajutați-mă la săpat!”

Așadar, Mașa nu a mai lovit peretele și Dașa s-a oprit din plâns și toate au început să sape în zidul de zăpadă. În timp ce săpau, chițcăiau un cântec de lucru de-al veverițelor și aproape că începea să le facă plăcere munca aceasta. Mașa uită de furia ei, Dașa uită de supărare și Sașa rămase cu mintea trează și gata de a găsi soluția cea mai potrivită. Nu după mult timp, erau deja de partea cealaltă a peretelui, îmbulzindu-se spre copacul unde ascuseseră alunele.

„Poate că totuși nu vom muri de foame astăzi!”, spuse Dașa.

„Da, dar sper să învățați o lecție din întâmplarea asta!”, zise la rândul ei Sașa.

„Pentru veverițe furioase sau care se supără, nici alunele nu se scutură! Așa că dacă vreți mâncare, stați calme și fiți RAȚIONALE!”

❖ „Regrete târzii” de Bianca Timșa – Stoicescu (povestire)

Obiective operaționale

- Să recepteze corect mesajul;
- Să identifice cauza și efectul comportamentului personajului principal;
- Să-și activeze gândirea critică.

De mic, Ștefan a văzut-o pe mama îngrijind plantele de apartament cu multă dragoste și i s-a părut un lucru minunat. Mama avea o bucurie imensă când vedea rodul unei flori și se întrista teribil când, în ciuda îngrijirii ei atente, se ofilea câte o frunză sau se stingea vreo petală. Ștefan era dornic să simtă și el ce înseamnă să ocrotești o plantă și a rugat-o pe mama să-i dea și lui o floare, una care să fie doar a lui, pe care s-o crească doar el. Mama a cumpărat o azalee superbă, cu flori albe minunate, dar l-a rugat să se ocupe de floare în timpul în care și ea se ocupa de restul plantelor. De ce? Simplu. Pentru a nu scăpa din vedere ceva sau să trateze floarea greșit.

Ștefan a ascultat-o două săptămâni, dar pe el îl deranja faptul că nu putea să facă ce vrea, când vrea, la floarea lui. Așa că, într-o dimineață, când mama a plecat la piață, el a luat obiectul care-l amuza cel mai mult, cel cu care mama pufăia apă pe flori și a început ofensiva: fiecare centimetru de plantă – un puf sau chiar două. Când a obosit degetul lui de atât apăsat pe clapa dispozitivului, s-a oprit și l-a pus la loc, iar el și-a reluat jocul de construcții. Spre seară, frumoasa lui floare era ofilită, iar mama o privea uimită.

- Ce s-o fi întâmplat cu ea?

Ștefan a ridicat din umeri și a fugit în camera lui. Poate că din cauza prea multei ape pe care i-a administrat-o el s-a îmbolnăvit floarea, dar el nu avea curajul să recunoască lucrul acesta în fața mamei. A doua zi, superbele flori zăceau uscate.

- Ștefan, tu știi ceva mai mult decât știu eu în legătură cu această floare?

- Nu!

- Dacă te prind că minți, și tu știi că minciuna are picioare scurte, te pedepsesc.

- ....

- Bun, sunt gata să te ascult, l-a invitat mama să vorbească, pentru că se vedea pe chipul lui că adevărul e altul decât cel pe care-l susținea sus și tare.

- Ieri, cât ai fost tu plecată...am dat cu puf pe fiecare floare a azaleei.

- „Puf”? Ce „puf”? exclamă mama. Tu nu ajungi la el. Eu, după ce ud florile, îl așez în cămară, pe ultimul raft.

- A, nu, eu l-am folosit pe cel din baie; l-am luat din masca chiuvetei, explică plin de importanță copilul.

Mama a încremenit:

- Vrei să spui c-ai intoxicat floarea cu soluție de geamuri?

Când mama a deschis ușa dulăpiorului și a privit înăuntru, mai mult de jumătate din recipient era gol.

- Ștefan, sticlele sunt la fel, dar soluția din ele este diferită- i-a explicat mama, clătănând din cap întristată. Aceea era soluția de geamuri și conține substanțe chimice, toxice pentru plante – tu ai „pufăit” peste azalea otravă.

Ștefan a început să plângă și a fugit în camera lui. Peste zece minute, crezând că e singur și nu-l vede nimeni, băiatul a ajuns lângă floarea lui, i-a sărutat fiecare floare moartă și a rostit cu regret:

- Te rog să mă ierți că am dat cu toxic.

Mama a urmărit nevăzută scena și i-a explicat copilului a doua zi că există momente când părerile de rău nu pot ajuta la nimic. De aceea, este mai bine să nu faci acte necugetate, decât să ai impresia că le poți îndrepta.

BIBLIOGRAFIE

Bianca Timșa – Stoicescu - „Caracatița printre noi...”, Casa de Editură „Viață și sănătate”, București, 2009

Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - „Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari”, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Silvia Dima - „Antologie de jocuri” editată de Revista Învățământul Preșcolar, 1993

Hajnalka Pongracz, Tunde Alezar - „Program de prevenție a agresivității la vârsta preșcolară” – Revista Învățământului Primar și Preșcolar nr.1-2/ 2010, Editura Arlequin